© Editura MIRADOR

Editor: Ioan Matiuţ

Design: Poudique

English version by Romulus Bucur

Foto: Nelu Scripciuc, Florin Hornoiu, Ioan Matiuț, ,Nicolae Eberlein, Doru Wilheim Gomboş.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Arad : album monografic = Pictoiral monograph. - Arad : Mirador, 2024
Conţine bibliografie
Index
ISBN 978-973-164-391-5
908
7

Editura MIRADOR
miradorul@yahoo.com
0744568884

ARAD

Album monografic

Pictorial monograph

ARAD - 2024

ISTORIC

Oraşul dintre ape

Dacă nu confundăm Aradul cu vechiul Orod[1], situat pe locul unde se află comuna Vladimirescu (fostă Glogovăţ), la o depărtare de zece kilometri spre est, atunci putem spune că trecutul îndepărtat al oraşului nostru se pierde în negura nedesluşită a timpului. Şi dacă ruinele vastei bazilici romanice de la Vladimirescu, din secolele XII-XIII, ne vorbesc despre o instituţie catolică ecleziastică, împrejmuită de zidurile unei cetăţi[2] („castru"), în interiorul căreia se aflau o prepozitură, un capitlu[3] şi o reşedinţă comitatensă, puţinătatea datelor referitoare la vatra oraşului nostru ne îndreptăţeşte să susţinem că Aradul de azi a fost la început şi încă mult timp un sat românesc, unul din mulţimea de sate din jur, dintre care unele au devenit, mai târziu, cartiere ale oraşului actual: Seegh (Şega), Chemperlaka şi Miloua (spre Pâmeava), Gheled (lângă Grădişte), Ytelaka (Micălaca) şi altele[4]. Toate acestea se aflau în stăpânirea canonicilor de la Orod, puternici feudali care deţineau moşii întinse până spre Criş, la nord, şi Dunăre, la sud. Aradul este pomenit ca localitate distinctă abia în 1431, când avea un loc de târg[5], dar a dobândit o oarecare importanţă în veacul al XVI-lea, când turcii cuceritori au ridicat o cetate în apropiere de Mureş, spre Aradul Nou, instalând aici sediul unui sangeac[6], în anul 1551.

The City between the Waters

If we do not mistake the town of Arad for the ancient fortress of Orod[1], situated where Vladimirescu village lies today (formerly called Glogovăţ), about 10 km. distance to the east, then we can say that the distant past of our town is lost in the darkness of time. In addition, the ruins of the large romanesque basilica in Vladimirescu, dating from the 12th and 13th centuries tell us about a Catholic ecclesiastic institution surrounded by the walls of a fortress[2] („castrum"). The scarcity of data regarding the origins of our town entitles us to sustain that today's Arad was at the beginning, and for a long time afterwards, a Romanian village, one of the many villages inside the area, some of which became later districts of today's town: Şega, Chemperlaka and Miloua (towards Pîmeava), Gheled (near Grădişte) and others[4]. All these were under the rule of the Orod's priests, the powerful landlords who owned vast properties towards the Criş River in the north and up to the Danube in the south. Arad is mentioned as a distinct inhabited area only in the 1431, when it had a market place[5], but it gained a certain importance in the 16th century when the Turkish conquerors erected a fortress near Mureş, towards the New Arad in 1551.

A doua cetate austriacă, construită între anii 1763-1783, de comandantul Ferdinand Philipp Harsch, în formă aproximativă de hexagon, după modelul fortificaţiilor concepute de inginerul militar francez Vauban (1633 - 1707). În vara anului 1849, cetatea s-a aflat în stăpânirea armatei revoluţionare maghiare, timp de 45 de zile. După capitularea din 13 august 1849, cetatea a fost folosită ca închisoare pentru revoluţionari.

Aici au fost judecaţi, condamnaţi şi executaţi 13 generali ai armatei revoluţionare maghiare (stampa reprezintă unul dintre asediile cetăţii de către armata revoluţionară maghiară).

Second Austrian fortress, built between 1763-1783, by Commander Ferdinand Philipp Harsch, approximately hexagonal in form, following the model of fortifications conceived by French military engineer Vauban (1633 - 1707). In the summer of 1849, the fortress was, for 45 days, in the hands of the Hungarian revolutionary army. After the 13th of August 1849 surrender, it was used as a prison for captured revolutionaries.

It is here that were tried, sentenced and executed 13 generals of the Hungarian revolutionary army (the print shows one of the fortress siege by the Hungarian revolutionary army).

Ei s-au conformat unui plan urbanistic riguros, bazat pe un sistem parcelar aproape geometric (vizibil şi azi!). Casele erau aliniate la stradă şi aşezate umăr la umăr, constituind un front compact. Oraşul s-a dezvoltat treptat, de la sud spre nord, învingând mlaştinile formate de braţele Mureşului, urmând o axă care îşi avea punctul de pornire în noua cetate. În linii mari, configuraţia oraşului a fost realizată în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. Atunci s-a închegat trama stradală care se păstrează şi în zilele noastre.

Cum se înfăţişa Aradul în acel timp? Să ne imaginăm că suntem un călător venit dinspre Timişoara, pe la mijlocul secolului al XVIII-lea. Intrăm în cetate, trecând peste un pod de lemn, aşezat pe nişte piloni puternici, adânc înfipţi în albia Mureşului (capetele lor se văd şi azi, la vreo 200 de metri mai jos de actualul pod de beton). În dreapta drumului

They complied with a rigorous town planning on an almost geometrical plot system (which can be seen even today). The houses were lined up one next to the other along the streets making up a compact front-side. The town developed gradually from the south towards the north, overcoming the marshes formed by the branches of the river Mureş, following an axis, which had its starting point in the new fortress. Generally speaking, the configuration of the town was accomplished in the first half of the 18th century.

How did Arad look at that moment? Let us imagine we were some travellers coming from Timişoara, at the middle of the 18th century. We enter the fortress crossing a wooden bridge, lying on some strong piers, going deep down in the riverbed (their ends can be seen even today, at about 200 meters beyond the present concrete bridge). On the right

Piața Avram Iancu
(în secolul al XVIII-lea Stadthausgasse, strada Primăriei), la începutul secolului al XIX-lea (tablou de epocă, din colecția Muzeului Județean Arad).
În imagine, vechea biserică a minoriților, construită în anul 1760 de arh. Egidius Genowein și monumentul „Sfânta Treime", ridicat în anul 1746 (azi se află în Aradul Nou)

Avram Iancu Square
(in the 18th century, Staadthausgasse, strada Primăriei), at the beginning of the 19th century (epoch painting, from the collection of the Arad County Museum).
In the image, the old Minorite church, built in 1760 by architect Egidius Genowein and the monument of the „Holy Trinity", erected in 1746 (nowadays in Aradul Nou).

Strada Tribunul Dobra, intrarea în Piața Avram Iancu și vechea Primărie a Aradului (în dreapta), în anul 1818, cu prilejul vizitei arhiducelui Iosif, palatinul Ungariei (tablou de epocă, din colecția Muzeului Județean Arad)

Tribunul Dobra Street, the entrance to the Avram Iancu Square, and the Old Town Hall of Arad (to the right) in 1818, with the occasion of the visit of paladin duke Joseph (epoch picture from the County Museum of Arad)

Diploma de oraș liber regesc, acordată Aradului în anul 1834 (Colecția Muzeului Județean Arad)

Diploma de oraș liber regesc, acordată Aradului în anul 1834 (Colecția Muzeului Județean Arad)

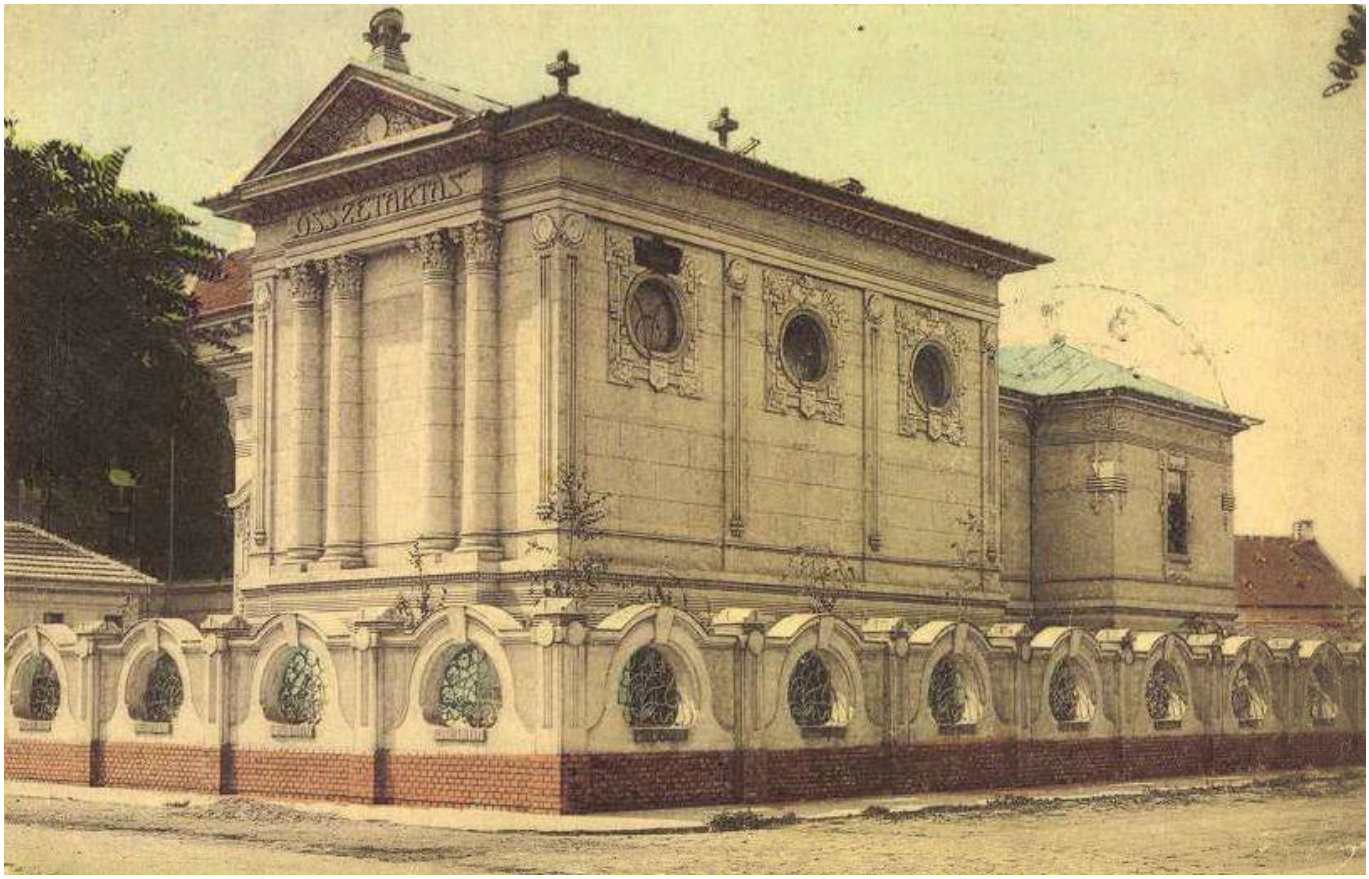

Templul masonic la începutul secolului XX.

The Masonic Temple at the beginning of the 20th century.

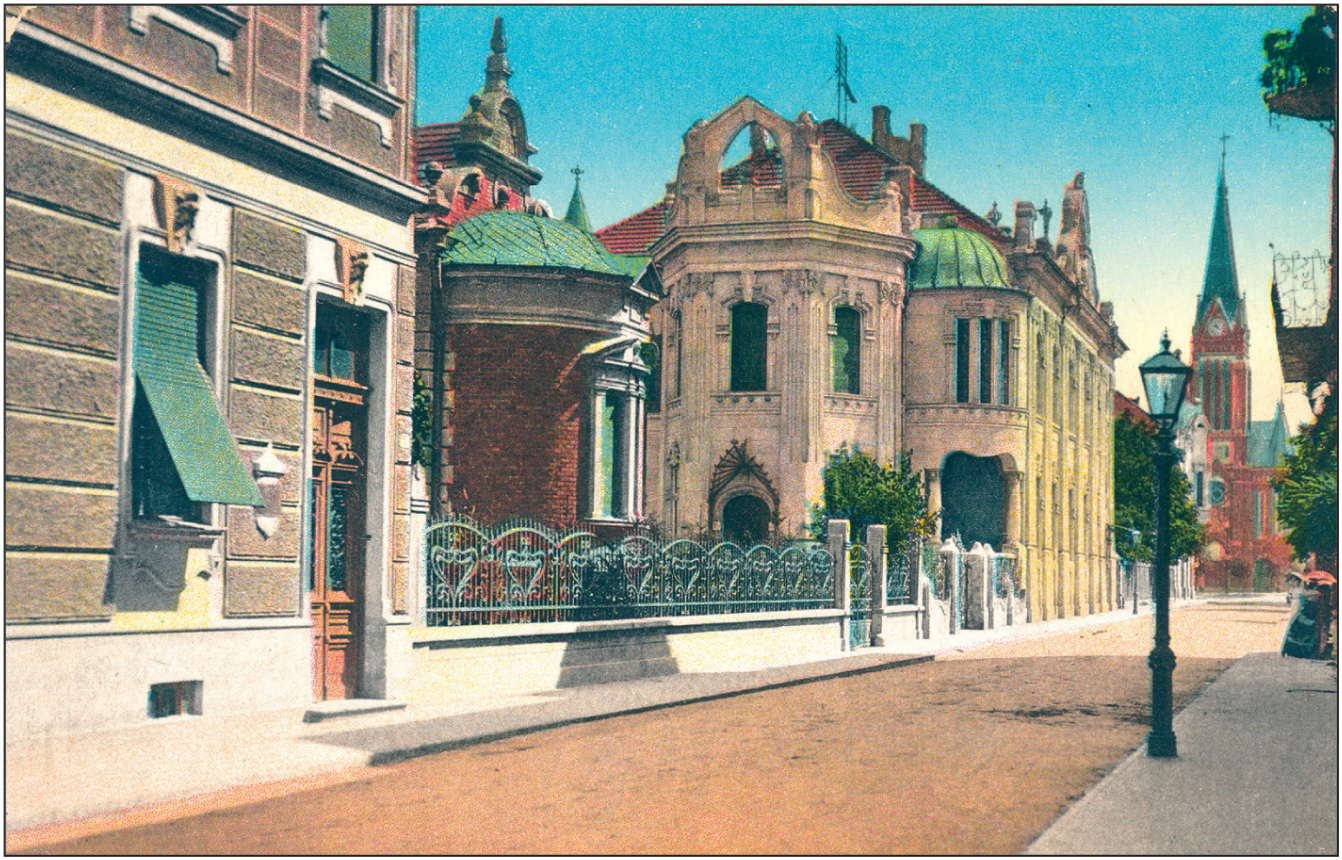

Vila prefectului Urban Iván, 1908.

The villa of Iván Urban, 1908.

ARADUL DE AZI

ARAD TODAY

Piaţa Avram Iancu (vedere aeriană)
Avram Iancu Square (Birdeye view)

. **Turnul de Apă**,
construit în anul 1896,
are o înălțime de 35 de metri.
Azi, adăposteşte eleganta
Galerie de Artă „Turnul de Apă”

The Water Tower,
built in 1896, is 35 m high.
Nowadays, it includes the
elegant „Water Tower”
Art Gallery.

Palatul Hermann,
situat pe bulevard (nr. 96),
este, poate, cea mai reprezentativă
clădire pentru gustul arădenilor
de la sfârşitul secolului al XIX-lea,
un stil eclectic luxuriant,
cu elemente neobaroce
şi secession

Herman Palace,
situated on the boulevard (no. 96),
is perhaps the most representative
building for the taste of the citizens
of Arad, at the end of the 19th century,
in a luxury eclectic style, with
neo-baroque and secession element.

Sala festivă „Regele Ferdinand”,
restaurată în perioada 2010 - 2012

The „King Ferdinand” festive hall,
restored in 2010 - 2012

Palatul Cultural a fost construit în anul 1913, apelându-se la o juxtapunere de stiluri istorice. Ideea şi semnificaţia adâncă a edificiului sunt încorporate în partea centrală, concepută în stilul Renaşterii italiene şi urmând modelul oferit de Palladio, în Villa Rotonda, cu o intrare de templu antic, având un sistem de trepte care conduce la un portic împodobit de un fronton. Ideea este accentuată de forma insolită a turnului, care evocă un mausoleu (Halicarnas), deoarece Palatul Cultural a fost destinat, în primul rând, să adăpostească „Muzeul de relicve“ ale Revoluţiei din 1848 - 1849 (Arh., Ludovic Szantay).

Cultural Palace, was build in the year 1913, character sated by different historical styles. The most significant is the central part of the building, realisated in the Italian Renaissance style takes model Palladio, in Villa Rotonda, with an antique temple entrance, with a system stairs, what conducts__at a gate orated with pediment._The idea comes more pronounced by the unusual former of the tower what evokes a mausoleum (Halicanas) because the Cultural Palace was dedicated to sheltered “Relics Museum”, of the revolution from 1848-1849.

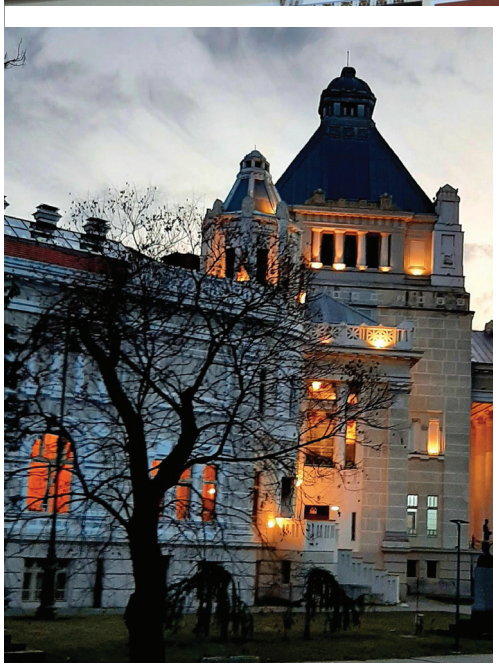

Strada Unirii

Unirii street

Palatul Barabás Béla, în stil arhitectural secession construit în anul 1907.
Arhitect Milan Tabakovici.
(Str. N. Grigorescu colț cu Bd.Vasile Milea)

The Barabás Béla Palace, built in secession architectural style,1907.
Arch. Milan Tabakovici.
(N. Grigorescu street, corner with Vasile Milea Blv.)

Bulevardul Revoluției, colț cu strada Cloșca

Revolution Boulevard, corner with Cloșca Street

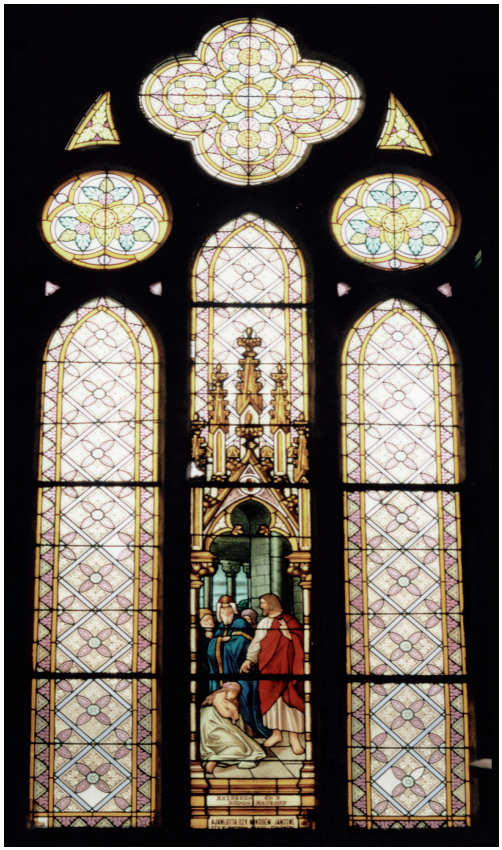

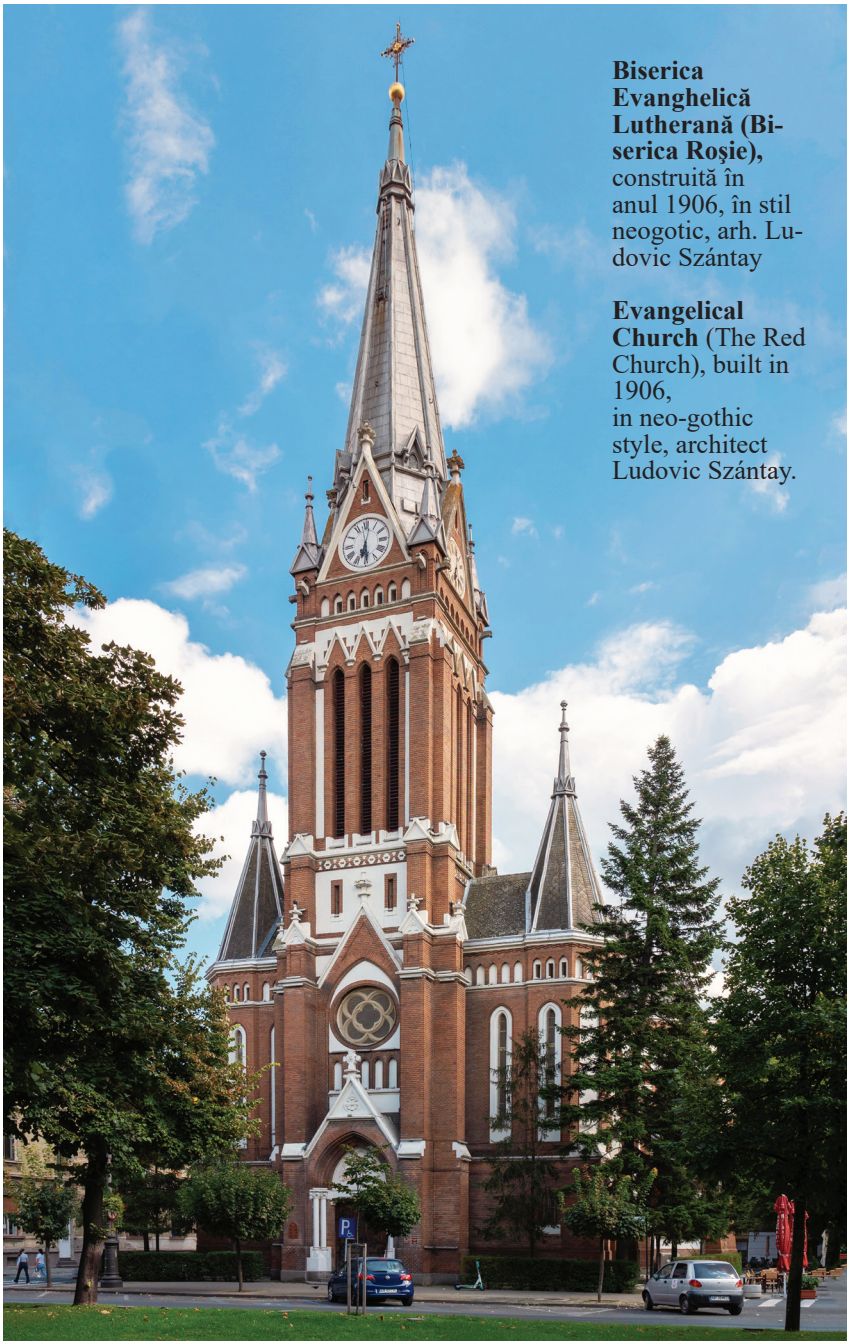

Biserica Evanghelică Lutherană (Biserica Roşie), construită în anul 1906, în stil neogotic, arh. Ludovic Szántay

Evangelical Church (The Red Church), built in 1906, in neo-gothic style, architect Ludovic Szántay.

UTA

ARENA FRANCISC NEUMAN

A1
Szeged
Vărșand
Nădlac
Arad
Arad Centru
Aeroport
Arad
Zona
Industrială
Nord